

גליון 602
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

שלחני כי עלה השחר (ל"ב - כ"ז)
רבי חזקיה ורבי יוסי בן חלפתא הלכו בדרך השכימו לצאת אחר חצות הליל. אמר רבי יוסי לרבי חזקיה, למדנו שראוי לו לאדם לצאת לדרך עם אור היום והנה אנו הולכים בלילה. השיב לו רבי חזקיה, יוסי בני, הקשב נא לקולם הנעים של גלגלי החיות שהם משבחים את הקב"ה ושרים לכבודו. הטה רבי יוסי את אוזנו ושמע שהיו אומרים "וה' לעולם ישב" (תהלים ט' ח) שאל אותו רבי חזקיה האם יודע אתה איזו משמרת של מלאכים אומרים פסוק זה ששמעת? וכשהשיב רבי יוסי בשלילה, גילה לו רבי חזקיה את כל שמות המלאכים של כל משמרת. עד עלות השחר הלכו שניהם, ראו שנחשך מאוד ואחר כך האיר השחר. אמר רבי חזקיה כך תהיה גאולתם של ישראל כשתאיר להם שמש הגאולה, לפני כן תבואנה עליהם צרות, ובתוך הצרות בעיצומן של תלאות, יאיר עליהם אור גדול, אורו של הקדוש ברוך הוא.
(זוהר חדש בראשית ו)

פרשת השבוע

"ובהר ציון תהיה פליטה והיה קודש" (עובדיה א' - יז) הרב השואל יצא כשידיו רועדות ולבו דואב על החורבן אשר עתיד לעבור על יהדות אירופה, ולבו היה נכון ובטוח כי ארצנו הקדושה תנצל וחרב לא תעבור בה. וכן היה, שתחילת מפלתו של הרשע היתה כשהתקרב לגבול ארצנו הקדושה.

ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו וגו' וירא כי לא יוכל לו (ל"ב, כ"ה - כ"ו)

מסופר: היה זה פעם אחת בפרשת וישלח שהרה"ק ה"בית ישראל" מגור זיע"א פתח ואמר, ידוע הכלל שהקריאה מעוררת את הזמן. בפרשת וישלח מסופר על יעקב אבינו ע"ה, שנאבק עם שרו של עשו עד שניצחו והכניעו לגמרי. אם כן, שבת זו היא מזמני רצון ושעת כושר, המסוגלת לכל יהודי "זיך מיט כאפן" (להצטרף ולהכניע את היצר).

והיה המחנה הנשאר לפליטה (ל"ב - ט')

מסופר: בשנת תרצ"ג, כשצורר כל היהודים בגרמניה ימ"ש תפס את רסן השלטון בידו, נשאל הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א ע"י אחד מראשי הישיבה בראדין, מה יהיה גורלם של אחינו במדינות גרמניה ופולין? אחרי שהרשע הצורר הכריז בפומבי שמטרתו להכחיד את שם ישראל חלילה. ענה לו ה"חפץ חיים" שדבר זה לא יעלה בידו, מעולם לא הצליח מי שהוא לכולת את כל עמנו בכל ארצות פזורינו, פסוק מפורש הוא "אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה". הבין השואל כי הסכנה קרובה והוסיף לשאול לתומו, אם ח"ו יעלה בידי הצורר להשמיד את יהדות אירופה שהיתה אז רוב מנין ובנין עם ישראל, מי יהיה המחנה שישאר לפליטה? ענה לו החפץ חיים הקדוש, גם דבר זה כתוב מפורש בדברי הנביאים,

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 5:14 ת"א: 5:16 ר"ת: 5:48

פרשת וישלח

זמני כניסת השבת
ירושלים: 4:00 ת"א: 4:14

שממנה סובל ר' יעקב, כל אחד רשם תרופה אחרת, אולם התרופות היו ללא הועיל, יתר על כן חלה הרעה במצבו, עד שנראה היה כי הוא חולה אנוש רח"ל. הידיעות על מחלתו הקשה של ר' יעקב נפוצו חיש מהר בכל העיר, הוא היה אהוד על כל חלקי הציבור, וכולם הצטערו איפוא לשמוע על מחלתו, ובבתי הכנסת התפללו ואמרו תהילים לרפואתו השלמה. אולם מצבו של ר' יעקב היה הולך ורע מיום ליום.

יום אחד הופיעה קרן של תקוה, ליהודי ווילנה נודע כי המלך עומד להגיע לעירם לביקור ממלכתי, יתר על כן נודע כי המלך מלווה ברופאו האישי שהוא יהודי, אם כי רחוק הוא מהיהדות, אם רק אפשר יהיה להביאו לכך שיבקר אצל ר' יעקב אולי יוכל לאבחן את מחלתו המוזרה ולהביא להחלמתו, ראשי הקהילה החליטו לשלוח משלחת שתקבל את פני המלך, על המשלחת הוטל לבקש את המלך שיתן רשות לרופאו האישי לבקר אצל ר' יעקב ולראות מה אפשר לעשות למענו.

המלך קיבל את המשלחת בספר פנים יפות ושאל אם יש איזה דבר שהוא יכול לעשות למען אזרחיו היהודים? והם אמרו לו כי אחד מיהודי ווילנה הנכבדים חולה במחלה קשה לא מאובחנת, שטובי הרופאים אינם יודעים מה טיבה, אם על המלך טוב, יואיל נא להרשות לרופאו האישי לראות את האישי, אולי יוכל להביא לו מרפא. המלך נתן את הסכמתו והרופא המלכותי הגיע אל ביתו של ר' יעקב ללא דיחוי, הוא אך נתן מבט אחד אל החולה שהיה שוכב במיטה בעיניים עצומות, והבין כי מצבו אנוש ואין מדע הרפואה יכול לעשות כאן מאומה.

ר' יעקב שכב ללא ניע ללא כל סימן של חיים, והרופא כעס שהזעיקו אותו למקרה חסר תקווה שכזה, "התחת אלוקים אני" אמר בזעם, "שהבאתם אותי כדי שאחיה אדם מת?" בדברו כך אל בני המשפחה שחיכו בכליון עיניים למוצא פיו, עמד הרופא לעזוב את המקום, אולם כאשר קם כדי ללכת ביקשו אותו אחדים מבני המשפחה לרשום בכל זאת איזו תרופה לחולה אולי בכל זאת יש תקווה, "אין שום תקוה היכולה לעזור לאיש זה" אמר הרופא בחוסר סבלנות בהעיפו מבט אחרון על ר' יעקב.

אולם מבטו התעכב ממושכות לאחר שהבחין לפתע בשינוי כלשהו שחל במראהו של החולה, הוא ראה כאילו איזה סימן חיים איזה צבע חלש חזר לפניו החיוורות כסיד של האדם הנוטה למוות. תוך שניה הוא קפץ אל מיטתו של החולה ובדק במהירות את דופקו, לאחר מכן הוציא במהירות את פנקסו ורשם תרופה אותה הוא ביקש להביא מבית המרקחת תיכף ומיד, "ברוך השם" נשמע צועקים בבית החולה, ברוך ה' אולי בכל זאת יש תקווה.

לכבוד שבת קודש י"ט כסלו יומא דהילולא של המגיד הקדוש

ממעזריטש זיע"א

היה פעם יהודי מכובד תושב ווילנה בשם ר' יעקב, הוא היה תלמיד חכם גדול וסוחר מצליח, פעם באחד ממסעיו הזדמן לו לעבור בעיר מעזריטש, כיוון שזה מכבר שמע את שמעו של המגיד הקדוש רבי דוב בער זיע"א, החליט לבקר אצלו, למרות שהוא כשלעצמו לא נימנה עם עדת החסידים. המגיד היה ידוע בעולם היהודי כלמדן גדול עוד לפני שהפך להיות תלמידו הגדול של הבעש"ט הקדוש זיע"א, ור' יעקב היה סקרן לפגשו ולהיכנס עימו במילי דאורייתא, ואכן הוא לא התאכזב, כאשר המגיד שקבלו בספר פנים יפות, עזר לו להתיר אחדים מן הספקות שהיו לו בתחום זה או אחר. בענייני חסידות לא גילה ר' יעקב התעניינות, והנושא לא עלה על הפרק כלל.

לאחר שהתרשם עמוקות מלמדנותו העמוקה של המגיד, עמד ר' יעקב ללכת, כאשר המגיד העיר הערה בלתי צפויה ומוזרה למדי: "זכור נא ר' יעקב את אשר אמרו חז"ל, כי ה' יתברך שולח רפואה לחולה באמצעות רופא מסוים, ובאמצעות תרופה מסוימת, ולפעמים ה' שולח רפואה שלמה לא בעזרת תרופה שהרופא רושם, כי אם בעזרת הרופא באופן אישי, וכפי שידוע לך הרי סמכותו של הרופא לרפא, נובעת ממה שכתוב "ורפא ירפא" (שמות כ"א י"ט), מכאן שלכל רופא יש לצידו מלאך שמרפא, ואילו לצידו של רופא גדול ומפורסם, עומד המלאך רפאל בכבודו ובעצמו".

בעזבו את חדרו של המגיד ובצאתו למסעותיו, הרבה ר' יעקב לחשוב על דברים "מעניינים" אלה שאמר לו המגיד, ואשר נראו בעיניו תמוהים ונטולי קשר עם הנושא עליו שוחחו מקודם, הוא חשב כי מצב בריאותו שפיר ב"ה, מעולם לא נזקק לרופאים, וקיווה כי גם להבא לא יודקק להם, והרי הוא לא בא אל המגיד ממעזריטש כדי להיוועץ בו על אודות רופאים ורפואה, ודברים כאלה לא הוזכרו בשיחתם כלל, או מדוע העיר לו המגיד את הערתו המפליאה? הוא לא מצא תשובה לשאלתו והחליט להסית את דעתו מהענין.

כעבור שבועות מספר בסיימו את מסע העסקים שלו, הגיע ר' יעקב לביתו שבווילנה, הוא שמח למצוא את כל בני ביתו בקו הבריאות, ואחרי מנוחה קצרה חזר לשגרת חייו הרגילים, שהיו מורכבים מניהול עסקים ולימוד התורה כאחד. בוקר אחד שבועות אחדים אחרי שובו הביתה, התערר ר' יעקב משנתו כשהוא מרגיש ברע, הרופאים הטובים ביותר של ווילנה הוועקו אל מיטתו, אולם איש מהם לא היה מסוגל לגלות מדי המחלה

משל ונמשל

עם לבן גרתי (ל"ב ה')

ותר"י"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים (רש"י) הדברים יובנו על פי משל: (שהובא בספר "בן איש חי" דרשות) פעם אחת נפגשו יצר הטוב ויצר הרע, אמר יצר הרע ליצר הטוב עד מתי נלחם זה עם זה, בוא ונעשה "שביתת נשק" ואעביר אני לך את ה"קליינטים" שלי וכן אתה תעביר אלי את ה"קליינטים" שלך, הסכים לכך יצר הטוב, והנה תחת חסותו של יצר הטוב היה חסיד אחד שהיה שקדן עצום בתורה, והסכים יצר הטוב למוסרו ליצר הרע, אותו חסיד ישב באותו ערב בביתו והיה עוסק בתורה ולפי ההסכם נכנס בו יצר הרע ופיתוהו לשאוף אויר ברחובות קריה, וכן היה שהלך לרחוב העיר הסואן והגיע לבית קפה מקום שמשחקים קלפים, עמד החסיד בפתח והביט באנשים המשחקים כיצד להוטים הם אחר המשחק, וכשהגישו לפניהם קפה ותה שכחו לשתות מרוב התלהבותם ותשוקתם למשחק, וכך נשאר החסיד עומד ומתבונן בהם, לאחר חצות הלילה חזר החסיד לביתו ישב על הארץ, בכה בכי גדול וצעק צעקה גדולה ומרה, עד שאשתו ובני ביתו התעוררו לקול צעקותיו, שאלה אותו אשתו על מה ולמה הצעקה? השיב לה עד היום חשבתי שאני זהב אבל עתה נוכחתי לדעת שאני רק נחושת, והסביר את דבריו: הנה הלילה הלכתי לבית קפה וראיתי שמרוב תשוקתם והתלהבותם שכחו משחקי הקלפים לשתות את הקפה והתה, ואילו אני כשלומד את התורה הקדושה, אינני שוכח לשתות, וראיה מכאן שאיני לומד בהתלהבות ובתשוקה, וקיבל עליו החסיד להתעלות בשקידת התורה כהנה וכהנה. למחרת כשנפגשו יצר הטוב ויצר הרע אמר יצר הרע ליצר הטוב: בוא ונבטל את "שביתת הנשק" שסיכמנו עליה מאתמול, כיון שראיתי שלא די שלא הצלחתי להוריד את אותו חסיד ממדרגתו, אלא אדרבה על ידי כך התעלה יותר ויותר והוסיף שקידה על שקידתו.

לפי הנ"ל מובנים דברי יעקב אבינו שאמר "עם לבן גרתי" ואומר רש"י "ותר"י"ג מצוות שמרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים" דהיינו שיעקב אבינו התאונן ואמר אמנם תר"י"ג מצוות שמרתי, אולם לא למדתי מלבן לקיים את המצוות במידה כזו של התלהבות ומסירות כפי שהוא היה עושה את מעשיו הרעים.

(בשם הרה"ק מרן הגר"ע יוסף זיע"א)

הרופא המלכותי שהיה אחד הרופאים הטובים ביותר במדינה, נשאר עתה ליד מיטת חוליו של ר' יעקב מחכה שיביאו את התרופה מבית המרקחת, עתה היו עיניו צמודות אל החולה והוא גילה לתימהונו הרב סימני התאוששות נוספים, מיד הוציא שוב את פנקסו ורשם תרופה אחרת שונה מהקודמת, "רוצו מיד לבית המרקחת והביאו תרופה זו" הוא ביקש מבני הבית, אבל תעשו זאת מהר ככל האפשר כי התרופה הקודמת שרשמתי שוב אינה מתאימה, שליח רץ מהר לבית המרקחת, תדהמתו של הרופא גדלה מרגע לרגע כאשר שוב הבחין בשינוי במצבו של החולה, לא יאומן, חשב, בכל הקריירה שלו לא פגש מקרה מוזר כזה, הוא התלבט אם לרשום תרופה נוספת שלישית, לאחר שגם השנייה נראתה עתה לא מתאימה יותר.

לפתע קם החולה שהיה נוטה למות רח"ל והתיישב במיטתו, הוא פנה אל הרופא המשתומם ואמר לו בקול ברור וצלול למדי: "אני מבקש אותך אדוני הרופא לא ללכת עדיין, הישאר נא עוד קצת ואני ארגיש אי"ה הרבה יותר טוב המלאך רפאל נמצא כנראה לצידך".

רופאו של המלך היה מופתע ונרעש לגמרי, הוא הביט אל החולה כמי שאינו מאמין למראה עיניו, הוא אמנם אינו מאמין במלאכים חשב, אך אולי בכל זאת יש בדברי החולה משהו שכדאי לעקוב אחריו, וכאילו קרא את מחשבותיו של הרופא, החל ר' יעקב לספר לו על ביקורו אצל המגיד ממעזריטש והערתו ה"מוזרה" של המגיד על אודות רופאים וכוחם לרפא חולים, רק עתה אני רואה כי דבריו היו נכונים וכאילו נבואה נזרקה מפיו, אמר ר' יעקב. הרופא המלכותי שהאזין לדברי החולה בנשימה עצורה שקע בהרהורים, דברי החולה השפיעו עליו השפעה עמוקה ועורר את הנקודה היהודית שבלבו, והתברר כי הוא עצמו הרופא המהולל זקוק כנראה לרפואה, אמנם נפשית ולא גופנית.

לבסוף הוא אמר לר' יעקב כי היה רוצה לפגוש את המגיד ממעזריטש, ושאל אם יהיה מוכן להתלוצץ אליו? אחרי החלמתו השלמה כמובן, ר' יעקב הסכים ברצון ובשמחה, לא עברו ימים מרובים עד שהשניים יצאו בדרכם למעזריטש, ר' יעקב שהחלים לחלוטין, במטרה להיהפך לחסיד, והרופא כדי להיות בעל תשובה.

צ'ין אדם לחברו

לא להרע לשום נברא

מסופר על הרה"ק רבי דוד מטשארטקוב זיע"א שפעם אמר: כשהייתי ילד בן שבע קבלתי עלי לא להרע לשום נברא בעולם. שאלו אותו, וכשגוי מיצר ליהודי האין הוא מתפלל למפלת הגוי? השיב רבי דוד משה אני מתפלל להרמת קרן היהודי כך שהגוי לא יוכל שוב להרע.

הוי מקבל את כל האדם

בסבר פנים יפות

מסופר על הרה"ק רבי חיים חזקיהו מדיני ה"שדי חמד" זיע"א, (יומא דהילולא כ"ד כסלו) שהיה דרכו בעת לימודו בכל פעם שנכנס מישוהו לחדרו, היה מרכין ראשו ומביט לעבר איזה כתב שהיה מונח במגירת שולחנו, ואחר היה פונה אל האיש ומדבר עמו. סיפר אחד המקורבים: בהבחיני בזאת, סיקרן אותי מאד מה כתוב באותו פתק שהוא מעיין בו תמיד, חשבתי שמסתמא הפסוק שויתי וכיו"ב, אולם מה רבה היתה הפתק הנ"ל, כמדומה שהיה זה לאחר פטירתו, והיה כתוב שם לא אחר מאשר, "הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות" (אבות א' ט"ז) הבנתי שהצדיק שהיה עסוק וטרוד מאד בלימודו ובעיונו ובכתיבת ספריו, חשש שמא ואולי לא יקבל את מישהו מבין הבאים עליו באמצע הלימוד בסבלנות ובמאור פנים, ועל כן כתב זאת לעצמו, להזכירו בכל עת להתייחס לכל אדם בסבר פנים יפות.

התחשבות בזולת בשעה קשה

מסופר על בתו היחידה של הרה"ק רבי חיים עוזר גרודזינסקי מוילנא זיע"א, שבימי נעוריה חלתה במחלה אנושה ונטתה למות רח"ל, בשעה ששעותיה היו ספורות, התיישב אביה ר' חיים עוזר לכתוב תשובה מסובכת ומורכבת בהלכה, לשאלה שעמדה אז על הפרק בקהילה אחת, ונימוקו עמו, מאחר שראה שקיצה קרב, ואז לא יוכל לענות על התשובה למשך כל ימי השבעה, לכך הודרו לכתוב בשעות האחרונות כדי שאנשי אותה קהילה לא יצטרכו להמתין שבוע ימים.

איפוק מבעס

הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א היה אומר, כי פעם אחת של איפוק מלבעוס, חשוב יותר מאלף תעניות.

לפייס את האדם שפגע בו

מסופר: פעם התנפל על הרה"ק רבי יוסף זונדל מסלאנט זיע"א יהודי עני מדוכא ומיוסר, וביזה אותו קבל עם בחירופים וגידופים, משום שחשבו לממונה על כספי הצדקה. ר' זונדל לא השיב לו כלום ואף מנע מהקהל מלפגוע בו. ולא אמר די בכך, כי אם באותו לילה בשעה מאוחרת, אחרי ששיער שכבר שכך כעסו של אותו מר נפש, הלך לביתו להרגיעו ולפייסו שבגלל הטעות שחשב אותו לממונה על הצדקה, נגרמה לעני זה ההתרגזות הזאת שנבעה מרוב מצוקתו ועונו.

הילולא דצדקיא

שבת קודש י"ט כסלו

הרה"ק רבי דוב בער ב"ר אברהם (המגיד ממעוריש (תקל"ג) יום ראשון כ' כסלו

הרה"ק רבי משולם פייביש ב"ר דוב בעריש מקרעמניץ (משנת חכמים - תקל"ה) הרה"ק רבי בנימין זאב וואלף הלוי ב"ר שמואל מבאלטא (תקפ"ז)

הרה"ק רבי דוב בעריש מאושפיצין ב"ר משה (תלמיד החוזה הק"ז - תקצ"ח)

הרה"ק רבי ברוך מויזניץ ב"ר מנחם מענדל (אמרי ברוך - תרנ"ג)

יום שני כ"א כסלו

שמעון בן יעקב משבטי קה (ב"א - ש"ד)

הרה"ק רבי נפתלי ב"ר יחזקאל שרגא משינאווא (איילה שלוחה - תרכ"ד)

הרה"ק רבי יוחנן מקארלין ב"ר ישראל (תשט"ז)

יום שלישי כ"ב כסלו

רבי אליעזר אשכנזי ב"ר אליהו (מעשי ה-שמ"ו) (הרה"ק רבי פינחס מאוסטראה בן הייבי ר' יעקב יוסף (תקס"ו)

יום רביעי כ"ג כסלו

רבי מרדכי הלפרין מאוסטראה ב"ר יואל (המכונה בעל שם- תקט"ז)

הרה"ק רבי אברהם מאולינוב ב"ר יצחק חריף מסמבור (תקע"א)

הרה"ק רבי אלימלך לוי מטאהש ב"ר משולם פייבוש (תש"ג)

יום חמישי כ"ד כסלו

הרה"ק רבי חיים חזקיהו ב"ר רפאל אליהו (שדה חמד - תרט"ה)

יום שישי כ"ה כסלו

הרה"ק רבי יעקב ישראל ב"ר צבי הירש המגיד מקרעמניץ (שבט ישראל - תק"ס)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נטילאל הכהן רביטבין שליט"א מדרום "בם אני אודר" רפרום יוסף הדרש" על המעשים.

תלמוד תורה (ח)

א) אף על פי שמצוה ללמוד ביום ובלילה, אין אדם למד רוב חכמתו אלא בלילה, לפיכך מי שרצה לזכות בכתר התורה, יזהר בכל לילותיו, ולא יאבד אפילו אחת מהן בשינה ואכילה ושתייה ושיחה, וכיוצא בהן, אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה. (רמב"ם הלכות תלמוד תורה, פ"ג הי"ג)

ב) כל בית שאין דברי תורה נשמעין בו בלילה, אש אוכלתו. (שם)

ג) לא יאמר התלמיד הבנתי, והוא לא הבין, אלא שואל וחוזר ושואל כמה פעמים, ואם יכעוס עליו רבו, יאמר לו רבי, תורה היא וללמוד אני צריך, ודעתי קצרה. (ש"ע יור"ד, סימן רמ"ו, סעיף י')

לע"נ

לע"נ הרה"ק

רבי דוב בער ב"ר אברהם (המגיד ממעוריש זיע"א נלב"ע י"ט כסלו תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com